

KISGRAFIKA

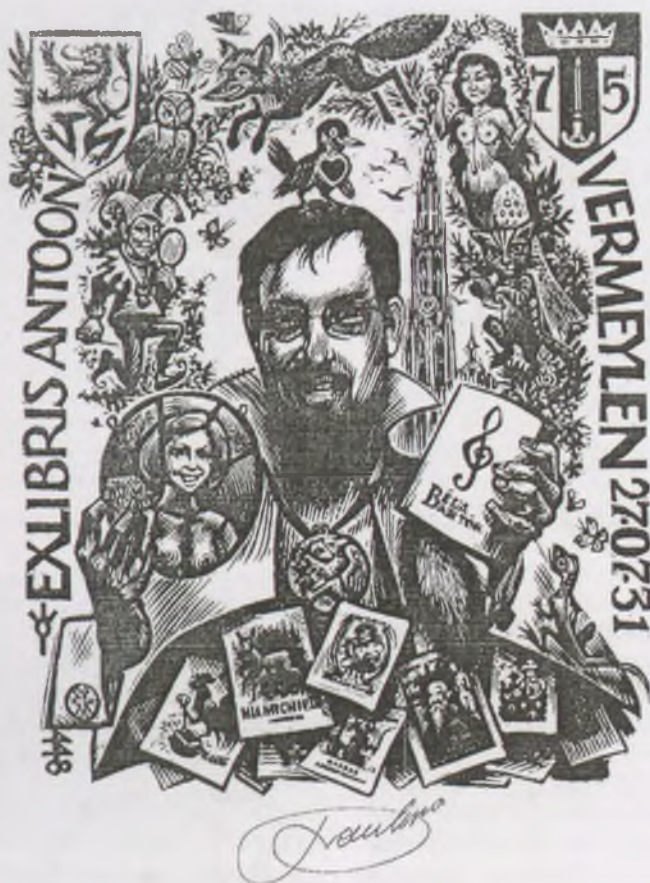
45. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a "Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület".

Postacím: 1538 Budapest, Pf. 519. E-mail: kisgrafika@freemail.hu

Szerkesztőbizottság: dr. Arató Antal, Király Zoltán, dr. Soós Imre

Felelős kiadó: Palásthy Lajos titkár

Frank Ivo van Damme fametszete, X2

T A R T A L O M

Palásthy Lajos: Beszámoló a XXXI. nemzetközi ex libris kongresszusról

Soós Imre: In memoriam Müller Árpád

Király Zoltán: Hazajöttem. Moskál Tibor tárlata Budafokon

Király Zoltán: Magyar művész a vilniusi biennálén

Pesti László: A fametszet fája

HÍREK LAPSZEMLE KÖNYVESPOLC

2006/3

KÉSZÜLT A NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL

Antoon Vermeylen kedves belga tagtársunk ez év július 27.-én ünnepelte 75. születésnapját. A címloldalon az erre az alkalomra Frank Ivo Damme által készített grafikával tisztelgünk az idős művész előtt.

BESZÁMOLÓ A XXXI. NEMZETKÖZI EXLIBRIS KONGRESSZUSRÓL. SVÁJC, NYON.

A kétevenként megrendezésre kerülő, az ex libris gyűjtő egyesületeket összefogó FISAE szervezésében az idén Svájcban, egy kedves kis városcában a Genfi-tó partján, Nyonban került sor e nevezetes eseményre. Egy ilyen összejövetel nagy feladatot ró a szervezőkre, hiszen egy ilyen eseményre a világ minden részéről jönnek résztvevők. Pozitívan lehet értékelni, hogy milyen elterjedt ma már az ex libris- kisgrafika gyűjtés.

Fotó: Palásthy

Két évvel ezelőtti Ausztriában, Wels-ben esett a választás a svájci egyesületre, az idei kongresszus megszervezése céljából. Az egyes országok egyesületeinek delegációi szavazzák meg a jelentkező országok közül a következő kongresszus színhelyét.

A svájci kongresszuson az alábbi országok hivatalos delegációi vettek részt: Ausztria, Belgium, Bulgária, Kína, Cseh köztársaság, Dánia, Észtország, Finnországból mind a két egyesület, Németországból a Deutsche Exlibris Gesellschaft és a Pirckheimer Egyesület. Magyarországot Palásthy Lajos és Vermes Júlia képviselték. Olaszország, Japán, Luxemburg, Mexikó, Hollandia, Portugáliát Mota Miranda úr képviselte. Román részről a kolozsvári Ovidiu Petca volt jelen. Oroszország, Szerbia, Szlovéniát más megbízott helyett, B. Junod képviselte. Spanyolországból Andalúzia és Katalán külön-külön képviseltette magát. Svédország, a házigazda Svájc, Taiwan, Törökország, Anglia és az Amerikai Egyesült államok képviselői voltak jelen. Ausztrália képviselete kimentette magát.

A kongresszus vezetőségében Josef Burch, a FISAE elnöke, W. E. Butler úr mint a FISAE ügyvezető titkára, Ottmar Premstaller a FISAE első helyettes elnöke, Klaus Rödel második helyettes elnök, és Benoît Junod a szervező bizottság elnöke foglalt helyet.

Megállapítható volt, hogy a kongresszusra mintegy 308 személy jelentkezett be 33 országból, ebben benne vannak azok is, akik csak egy vagy két napra jöttek. Így a kongresszus létszáma igen kielégítő és tekintélyes volt. Bizony a rendelkezésre álló terem a Salle communale, mely megjelenésében és méreteiben egy kisebb magyar város kultúrházának felel meg, esetenként szűknek bizonyult. Nyon város vezetősége és más szponzorok jelentős támogatást nyújtottak a rendezvénynek. (Vajon Magyarországon hány

olyan vállalkozást lehetne találni, mely egy kulturális rendezvényt anyagilag támogatna?)

Salamon Árpád (Szlovénia)
linómetszete, X3

V. Taran (Ukrajna)
rézkarca, C2

A kongresszus kísérőrendezvényeként nyolc kiállítás volt látható. A kiállítások a rendezvény színhelyéhez közel, a nyoni várban és más épületekben voltak.

A rendezőség az egyik kiállításon a hagyományoknak megfelelően, az elmúlt két év ex libris terméséből, a tradicionális technikákkal készült alkotásokat mutatta be. Jóllehet a KISGRAFIKA-ban ismertettük e pályázati lehetőséget, mégis igen kevés magyar művész küldött ki anyagot. Ez a kiállítás a vár hangulatos alagsorában volt látható. Itt jegyezzük meg, hogy minden kiállításról színvonalas katalógus készült, melyet a kongresszus résztvevői megkaptak. A katalógusban a magyarok közül csak

Liu Shuo Hai (Kína) fametszete, X2/2

a szlovéniai *Salamon Árpád* grafikája jelent meg. A pályázatra küldött ki anyagot *Budai Tibor*, *Havasi Tamás*, *Nagy László Lázár*, *Ürmös Péter*, és *Varga Edit*. Találkozhattunk *Horváth Hermina* nevével, *Anton Vermeulen*, *Frank Ivo Damme*, és *Leila Lehtiranta* nevével is, valamennyien egyesületünk külföldi tagjai. Örömmel láthattuk az erdélyi *Ovidiu Petca* nevét is.

Emellett a „*Második FISAE szervezésű számítógéppel tervezett ex libris pályázat*” alkotásai is kiállításra kerültek. A delegációk értekezletén *Claudia Károlyi* (aki nem magyar, nem is tud magyarul, egyébként a bécsi National Bibliothek munkatársa) számolt be arról, hogy e pályázatra több mint 1100 könyvjegy érkezett be 300-nál több alkotótól, akik legtöbbször fiatal művészek. Az eredményen fellelkesülve, a FISAE vezetősége elhatározta, hogy támogatni fogja egy harmadik ilyen technikájú pályázat megszervezését, melyet 2007-ben szándékoznak megvalósítani, és elnökekül *Martin Bacyens* professzort kérték fel, azzal, hogy a FISAE-re ezzel a pályázattal kapcsolatban anyagi kötelezettség nem hárulhat. A közeli Genfben a *Bodmer Alapítvány* nagyon szép villanegyed jellegű környezetben lévő kiállító házában „A kezdetek és a korai nyomtatott ex librisek” volt a kiállítás témája. Természetesen erről is kaptunk egy nagyon szép illusztrált kiadványt, angol nyelvű részletes ismertetővel. A szöveget *Benoit Junod* úr állította össze. A kiállítás egészen az ókori, egyiptomi cserép-feljegyzésekig nyúlt vissza. Ilyen táblák a British Múzeumban, a Yale Egyetem Galériájában, és a Louvre-ban láthatók.

S. Kulmeskenov (USA) műve, metszete. X6

Ugyancsak kiállítással emlékeztek meg az orosz származású, de Svájcban élt *Gregor Rabinovits*-ről. (1884-1958) A termékeny művész számos ex librist is készített, különféle technikákkal.

Nagyon érdekes és látványos volt a japán ex libriseket bemutató kiállítás. Az európai embert mindig megfogja a számunkra különleges témaválasztás, a formák és színek különös világa.

A „*Work in Dialogue*” című kiállítás *Zuev*, *Bortnikov*, *Costantini* és *Brett* grafikusok munkáit állítja párhuzamba.

A Nyon közelében lévő *Prangins* városkában, a Svájci Nemzeti Múzeumban megrendezett kiállítás címe: „Az ex libris, mint a kor tükré”. A svájci könyvjegyek fejlődését mutatta be 1700. és 1920. között. A kongresszus résztvevőit autóbusszal vitte a szép park közepén lévő múzeumhoz. A

kiállítás megértését alapos és részletes kiállítási katalógus segítette.

Végül Lousanne-ban is volt egy kiállítás női grafikusok munkáiból.

Bálint Ferenc rézkarca. C3/C5

A következő XXXII. nemzetközi kongresszus színhelye Kínában lesz, Pekingben. Az időpont 2008. szeptember 16-20. A kínai szervezők mindenkit megnyugtattak, hogy mivel abban az évben, előzőleg lesz az olimpia, szállodai kapacitás, idegenvezetés, tolmácsolás biztosítva lesz. A szokásoknak megfelelően a 2006-2008 években a FISAE elnöki tisztét *Liang Dong* professzor fogja ellátni. Első helyettese *Benoit Junod*, második helyettese *Heinrich Scheffer* lesz.

A XXXIII. FISAE kongresszus megtartásának jogát az előzetes jelentkezésnek megfelelően, Törökország kapta meg, bár Franciaország is jelezte szándékát. Az esemény Ankarában, 2010. augusztus 19-23. között fog lezajlani.

Benoit Junod úr javasolta egy ex libris pályázat megrendezését a FISAE égisze alatt az Egyesült Nemzetek genfi könyvtára részére. Ez régebben a Népszövetség könyvtára volt. A delegátusok körében a javaslat visszhangra talált, és megbízták *Junod* urat a pályázat megszervezésére.

Az ex libris egyesületek szövetségének (FISAE) eddig is volt internetes honlapja, ez a továbbiakban mint a szövetség hivatalos honlapja, naprakészen fog megjeleni.

A FISAE már előzőleg elhatározta egy számítógépes ex libris nyilvántartási rendszer kidolgozását. Ez eddig nem készült el, de 2007 tavaszára várható. A delegátusok támogatják az elgondolást, azzal a kikötéssel, hogy az nem ró anyagi terhet a szövetségre.

Végül a FISAE kitüntetésekkel ítélte oda *Lars Stolt*, *Josef Burch*, *Andruskó Károly*, valamint *Oriol Divi* atya részére. Az emléklapok kalligráfiája *Joke van der Brandt* munkája.

A jó hangulatú kongresszus sok jó cserelhetőséget adott. Ki is használta mindenki a rendelkezésre álló időt. Nagy kár, hogy a nagyszámú távolkeleti, a sok orosz, ukrán, belorussz művész mellett magyar művész nem volt jelen. Így lassan elenyészik hírünk a világban, s ahonnan kivonulunk, oda mások törnek be. Nekik megéri?! Meg kell említeni Szlovákiából *Leó Bednarikot*, aki több magyarul is tudó fiatal grafikussal érkezett. Kiemelendő közülük *Arnold Feké*, aki magyar megrendelőnek is készített már acélmetszetű, nagyon szép ex librist (*Presser Gábor* részére). Erdélyből, Kolozsvárról *Ovidiu Petca* érkezett, ő képviselte egyben Romániát is.

Palásthy Lajos

MÜLLER ÁRPÁD
1961 - 2006

Három nemzetközi pályázaton aratott siker is fémjelezte már Nevét, amikor 1995-ben a Portugáliában megjelenő Exlibris Enciklopédia 16. kötete közölte kisgrafikai alkotásjegyzékét. *Mota Miranda* szerkesztő azért adott szívesen helyet ebben a róla szóló méltatásnak, mert Európában a gyűjtők körében már sűrűn forgott a neve, cserélték alkotásait.

C2 '84 16/100 1/1000

„Berobbanó csillag”-nak nevezte őt egy méltatója nekrológjában, amikor az osztrák gyűjtők szakfolyóiratában a művész halálának hírének közölte. Tegyük hozzá: ilyen módon távozott is. Egyik nap még képei között járt barátaival, két nap múlva már nem élt. Hamvai egy belvárosi templom kolumbáriumában nyugsznak.

Müller Árpád neve, híre, alkotásai fennmaradnak, míg a földön kisgrafikáról, festészetről valaha is említés történik.

Soós Imre

Lapunk 1995/3. számában jelent meg írás munkásságáról e sorok írójának tollából, a művész 5 alkotásának reprodukciójával. Ebből tudta meg az olvasó, hogy a lapban közölt 57 darabos alkotásjegyzéknek nem lesz folytatása. Bravúros kivitelű, C2 technikájú ex libriseinek száma 1988 után már nem gyarapodott, a művész teljesen a festészetnek szentelte

Soós Imre

A piktúrában is különös zamatú, színpompás táblaképek sorát alkotta meg. Festményeivel is egyéni úton járt s erről bárki meggyőződhetett, azok ugyanis két évtizeden át voltak láthatók a Váci utca 25. szám alatti ARTEN galériában.

Müller Árpád rézmetszetei, C2

Müller Árpád emlékkiállítás a Budapest, XII. ker.-i Barabás Villában „Múlt századi képek” címmel 2006. szept. 7-én nyílt meg, és okt. 5-ig látogatható. Ezen a tárlaton csak festményei láthatók, mintegy 25 darab. A kiállítás megnyitójára szép számú közönség jött össze. A méltatásokat egy-egy rövid videóklip kötötte össze, mely szokatlan, egyéni hangulatot adott az ünnepi eseménynek.

Hajdú István színművész Hernádi Gyulának Müller Árpáddal kapcsolatos versét mondta el. A rövid vetítés után egy pályatárs méltatta a művészt. Ő is kiemelte, hogy a faszobrász nagyapa, a zenész apa fia ilyen előzmények után elhivatást érzett a művészi pálya irányában. Ez teljes mértékben sikerült is neki. Majd Tóth József a Müller Árpád által összeállított, száz gondolatot tartalmazó kis füzetéből (bár mint elmondta, száznál is több érdekes gondolat van benne) idézett fel egy tucatra valót. A kiválogatott idézetek mind a festészet szépségét, szükségességét, a művészre gyakorolt hatását bizonyította.

„Azért festek, hogy boldog legyek.”

„A kép mindig több, mint amit ábrázol.”

„Amikor a művész egy igényt szolgál ki az rettenetes... Amikor az igénytelenséget, az a vég.”

„Az igazi festészet az, amikor úgy hozok létre látvány és tér illúziót, hogy nincs a helyén de valós. Ez tényleg illúzió de több mint látvány.”

„Magyarországon születtem, faszobrász volt a nagyapám, csellista az édesapám: festészettel jözetek mind ezért.”

A meleg hangulatú érdekes megnyitó álló fogadással ért véget.
P-y

HAZAJÖTTEM

MOSKÁL TIBOR TÁRLATA BUDAFOKON

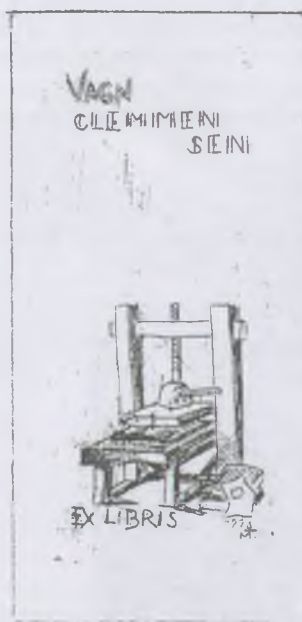
Budafokon a Dél-Budai KULTurális és SZAbadidőközpont (KUSZA) galériájában május 26-ikán nyílt meg *Moskál Tibor* grafikáinak gyűjteményes tárlata. Mivel a művész itt született és élt 1995-ig, a kiállított alkotásoknak majdnem a fele budafoki, budatétényi, vagy környékbeli témákat ábrázolt, az 1960-as évek elejétől mindmáig. A művek nagy része rézkarc, vagy egyéb maratásos eljárású technikával készült, de van köztük ceruza- és tusrajz, fa- és linóleum-metszetű ex libris, valamint lavírozott tollrajz is. Néhány tabló pedig vegyes technikájú, vagy több dűcről nyomott színes ex libriseiből mutat be jó néhány helyi vonatkozású művet. A megnyitón számos környékbeli ismerős, régi pályatársak és barátok, valamint sok érdeklődő jelent meg, közöttük a Kisgrafika Barátok Köre több oszlopos tagja, és a művész megrendelői is. Émelte az alkalom ünnepélyességét a helyi zeneiskolások kvartettjének fellépése, majd a KUSZA ügyvezető igazgatója, *Nagy Károly* köszöntője, aki bemutatta a megjelenteket. *Moskál Tibor* művészi pályafutását klubtársunk, *Király Zoltán* író, műfordító vázolta fel és méltatta annak eredményeit, amelyből az alábbiakban közlünk részletet.

A művész kiállításának a címe: *HAZAJÖTTEM*. A cím eleve elárulja, hogy *Moskál Tibor* Budafokot és környékét érzi igaz hazájának, ahová, ha a sors el is sodorja innen, időnként és örömmel vissza-visszatér. Budafokon született 1930-ban, itt járt iskolába, itt élte le ifjúkorát, itt dolgozott hosszú évtizedekig, és érett művésszé *Szekeres utca* 14. szám alatti otthonában. Onnan 1995-ben, családi okok miatt költözött *Békéscsabára*, ahol most él és alkot, több mint egy évtizede.

Ifjúkorában édesapja javaslatára kitamulja vasesztergályos szakmát és az 1950-es években szakmunkásként dolgozik a *Nagytétényi Gumigyárban*, majd később a *Budafoki Élesztő- és Szeszgyárban*. Am hamar kiderül, hogy édesanyjától örökölt művészi hajlama a képzőművészetek felé tereli érdeklődését. Kezdetben keresgéli megfelelő szakterületét: édesanyjával amatőr színjátszás és bábozás a kedvtelésük; majd díszletfestéssel és filmezéssel is foglalkozik. Érdeklődése egyre inkább a festés, a rajzolás felé fordul.

Moskál Tibor
famestszete, X2

Moskál Tibor
rézkarc, C3

Munkahelyén, a Gumigyárban tagja lett a Képzőművészeti szakkörnek, ahol két kitűnő művésztanár tanítványa lett. *Szőnyi Ferenc*től festészetet, *Antal Iréntől* rajzolást tanult. Kiváló vasesztergályosként hamar ráértett arra, hogy a keményebb, de alakítható anyagok, a cink, az alumínium, a rézlemez, valamint a fa és a linóleum, mint közvetítő anyagok kellenek ahhoz, hogy élményeit, művészi mondanivalóit egyéni módon tudja kifejezni; vagyis az alkalmazott grafika eszközeivel. Hogy ebben szakmai tudását tökéletesítse, *Kaviczky Zoltán* és *Nagy Zoltán*, e két nemzetközi viszonylatban is híres, elismert grafikusművész tanítványa lett, akikől a rézmetszés, a rézkarc technikáját megtanulta.

Néhány évig dolgozott a *Mészáros László Képzőművészeti Szakkörben Janzer Frigyes és Túróczi Zoltán* irányításával. Am a metszőtechnikák további elsajátítása végett tagja lett Budapesten az úgynevezett „*Varga Akadémiának*”. Az 1950-es évek elején a szocialista diktatúra kényszernyugdíjba küldte a Képzőművészeti Főiskola Grafikai Tanszékének világhírű professzorát, *Varga Nándor Lajost*. Ő azonban nem hagyta abba az oktatást, még 25 éven át, csaknem haláláig a saját lakásán fogadta és csoportosan oktatta azokat a tehetséges fiatalokat, akik valamilyen oknál fogva nem juthattak be a Főiskolára. A rajz, a fa- és linóleummetszés fortélyaira tanította és le is vizsgáztatta őket. Ez volt a híres, illegális magániskola, a *VARGA AKADEMIA*, ahonnan sok jeles művész indult el sikeres pályájára. *Moskál Tibor* kitartó munkával, az alkalmazott grafika iránti szeretetével elérte, hogy ma a kisgrafika, s benne az ex libris műfajának legismertebb hazai mesterei közé tartozik.

Korábbi előzmények alapján, Magyarországon 1959-ben megalakult a Kisgrafika Barátok Köre (röviden: K.B.K.), amelyben grafikusművészek, valamint kisgrafika- és exlibrisgyűjtők tömörültek. *Moskál Tibor* szinte a kezdetektől tagja ennek a nagyon aktív, színes programokat szervező művészetbarát egyesületnek, sőt, egyik alkotóművésze, aki sokat tett azért, hogy a kisgrafikát népszerűsítse, és a magyar ex librisnek az egész világon méltó elismerést szerezzen. Sokoldalúságát jelzi, hogy sok műfajú művész. Készít ceruzarajzot, ecset- és tusrajzot, akvarellt, rézmetszetet és rézkarcot, fa- és linóleummetszetet, de alkalmaz különféle vegyes technikákat is. Különösen népszerűek és egyediek a

több dűről nyomtatott színes virágos ex librisei, amelyeknek ma már talán egyedüli mestere. Neve hazánkban, de határainkon kívül is ex libriseiről a legismertebb. A világ sok exlibris-gyűjtőjének, köztük a legnagyobb európai gyűjtők által rendelt és nevükre készített lapjai a világ minden részébe eljutottak, elismerést szereztek számára, s több külföldi ex libris enciklopédiában szerepelnek.

A hely, a táj, ahol felnőtt és hosszú évekig él az ember, a szívéhez nő, a művészeknek pedig a témákat, a művészi élményeket és a legszebb emlékeket is jelenti. Nem csoda tehát, ha Moskál Tibor kiállított alkotásai közül a nagyobb rész budafoki és környékbeli témákat dolgoz fel. Nagy szeretettel ábrázolja szülőföldjét. Megörökíti Budafok panorámáját, a régi kis utcákat, a nevezetes épületeket, a Duna-partot, a horgásztanyát, a hegyoldalakat, a régi barlanglakásokat, de az akkor nőtt fákat és akkor nyílt virágokat is. Erre utalnak a művek címei: Budafoki hangulat, Téli Duna-part, Kiskőhánya utca, Stáció utca, Dézsmaház utca, Klauzál villa, Budafok a bisztrónál, Fák a Duna-parton és sorolhatnám még soká a művek címeit.

Természetesen a művész sok más tájáról is vall a világnak. Bejárta Magyarországot, a Balaton környékét, meglátogatta a barátait Erdélyben, sokfelé járt külföldön is. Ezekről az utazásairól egész sorozatokat metszett fába és linóleumba. Legismertebbek a **Balaton és környéke műemlékei**, valamint az **Erdély sorozat**, amelyekben bemutatja a magyar építőművészet legszebb alkotásait: várakat, templomokat, régi műemlék-épületeket, jellegzetes városrészeket és tájakat. Bulgáriai útjáról készítette remek lavírozott tollrajz sorozatát híres bolgár látványosságokról és vidékekről, ahogyan azokat a magyar művész szeme látja.

Moskál Tibor fametszete, X2

Művészete bejárta a fél világot. Eddig közel száz csoportos kiállításon szerepeltek munkái mind itthon, mind külföldön. Sok egyéni kiállítást is rendezett többek között Szerencs, Dorog, Jászberény, Cegléd, Hajdúhözsörmény galériáiban, több alkalommal Budafokon és Budapesten, majd Gyulán, Szarvason, Mezőberényben. Több tárlattal mutatkozott be az utóbbi években új pátriájában, Békéscsabán: ex librisekkel, képgrafikákkal, kollázsokkal és rézlemezbe karcolt színezett virág-ábrázolásokkal. Születésének 75-ik évfordulója alkalmából 2005 nyarán a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum Galériájában rendeztek válogatott műveiből nagyszabású kiállítást. Külföldön pedig, miután néhány alkalommal részt vett a két évenként, de mindig más

országban megrendezésre kerülő Nemzetközi Exlibris Kongresszusokon, láthatók voltak művei e bemutatkozó tárlatokon és biennálékon Lengyelországban, Portugáliában, a jugoszláviai Bled-ben, Dániában, Romániában és Bulgáriában. Nemrég nyílt meg a szlovákiai Töketerebesen egy újabb tárlata. Sok művészeti díj tulajdonosa. 1965-ben elnyerte a Budapesti Grafikai Pályázat első díját, 1968-ban magas kulturális kitüntetést kapott, ezeken kívül több elismerő oklevél és regionális kitüntetés tulajdonosa.

Megköszönjük a kerületi Önkormányzat, a Klauzál Gábor Társaság és a Dél-Budai Kulturális és Szabadidőközpont illetékeseinek, vezetőinek a támogatást, hogy Moskál Tibor művészete ismét hazatalált; önöknek pedig megköszönjük, hogy eljöttek erre az ünnepélyes megnyitóra, ahol a művész és közönsége, valamint az általa ábrázolt hazai táj újra találkozhattak.

Király Zoltán

Kékesi László linómetszete, X3

Mari Olvet (Észtország) tusrajza, P1

MAGYAR MŰVÉSZ A VILNIUSI BIENNÁLÉN

Litvánia fővárosában, Vilniusban a múlt évben tizennegyedik alkalommal került megrendezésre a Nemzetközi Ex libris Biennálé (XIV. *Tarotautine Vilnaus Ekslibrisu Bienalė 2005*). A szervezők erre levélben hívják meg a világ minden részéről a résztvevőket. A meghívásra hazánkban a ceglédi Nagy László Lázár küldött csak grafikákat, ezért a magyarok részéről csak ő szerepel a biennálé katalógusában, amely bemutatja a résztvevőket.

Ezúttal mintegy 19 ország 58 művésze vett részt a nagyszabású kiállításon, a következő arányban: 11 argentin, 1 örmény, 1 belga, 2 cseh, 1 észt, 3 olasz, 20 litván (hazai), 1 moldován, 1 norvég, 1 román, 1 szerb, 1 szlovák, 1 holland, 2 uruguayi, 1 magyar és 1 német. A katalógusban a szerzők fényképe és egy-egy alkotásuk reprodukciója látható; négy hazai művésznél található csak beragasztott eredeti lap, 1 linómetszet és 3 színes számítógépes grafika. A litván és az angol nyelvű rövid összegzés elemzi a biennálé főbb jellemzőit. Ezek szerint az előző biennálékon főként a fémtechnikával készült, mélynyomású művek domináltak. E legutóbbin három nagyobb csoportba sorolhatók a pályaművek:

1. Sok művész alkalmazta a mélynyomású technikákat, mint a rézkarc, a hidegtű, az aqua- és mezotinto (foltmaratás és borzolás). Ezekre jellemző a téma figyelmes részletezése, a vékony, lendületes vonalhálók, a tónusok és árnyalatok gazdagsága.
2. A fametszetek és linómetszetek (magasnyomású technikák) csoportja különösen jelentős mennyiségű. Ezeken általában a foltok ritmusa vagy ellentéte, a vázlatos, lendületes vonalak vagy a több színnel nyomottakon az élénk, ragyogó színek uralkodtak.
3. A grafikai művészet harmadik csoportját képviseli a számítógépes grafika. E technikának általában több köze van az értelemhez, mint az érzelmi töltöttséghez.

Ezek alapján elmondhatjuk, hogy Vilniusban a XIV-ik Nemzetközi Biennáléra érkezett művek összetétele mind a tartalmat, mind a formákat tekintve igen változatos és sokrétű volt. Főként két irányzatot lehet megkülönböztetni: az egyik a klasszikus vagy archaikus felfogás, ahol az elképzelés általában leegyszerűsítve jelenik meg. A másik a modern felfogás, ahol a többrétű jelleg alárendeltje a fokozott részletezésnek.

Nagy László Lázár az angol nyelvű szöveg alapján tájékoztatott bennünket a fent elmondottakról. Munkái már sok biennálén és kiállításon szerepeltek, nemcsak Európában, de más világtájakon is. Litvániában ezúttal öt ex librisrel mutatkozott be, 2 fametszet és 3 rézkarc technikájú művel.

Király Zoltán

Nagy László Lázár
rézkarc, C3

A FAMETSZET FÁJA

Az ex librisek és alkalmi kisgrafikák jelentős része fametszet. A számtalan szépséget szemlélve gondolunk-e arra, milyen fákból készül a dúc? Erdemes röviden áttekinteni a hazánkban is megtalálható azon fafajokat, melyeket a fametszők használnak.

A fa több jótulajdonságának kell együtt lennie a használhatóságához. Legyen száraz, egészséges, károsítóktól mentes; műszaki hiba, pl. csomó ne forduljon elő, tömörsége egyenletes, s végül elegendő méretű a kívánt dúc előállításához.

Winternitz Mária
tusrája, P1

Fery Antal
fametszete, N2

A hársak jól faragható lágy fák s méretük lehetővé teszi életnagyságú szobrok készítését is. Régebben parasztbútorokhoz is alkalmazták.

Tilia argentea ezüstlevelű hárs. 20-25 méter magas, szabályos kúpos koronát nevel, levelei kerek tojásdadok, fonákuk fehéren molyhos. Virágai illatosak.

Tilia cordata kislevelű hárs. 20-25 méter magas, szívalakú levelei kicsik, illatos virága a legjobb hársfateát adja. Országosan nevezetes példány az isaszegi képes-fa, Mária képpel.

Tilia platyphyllos nagylevelű hárs. 20-25 méter magas, nagy levelei részaránytalanul szívalakúak. Illatos virága jó teát szolgáltat. Kiemelkedő méretű példány a Kisgyőr határában álló paphárs.

A nyárok szintén lágyfák, gyors növekedésük miatt sok alapanyagot szolgáltatnak, kiváltképpen a papírgyártáshoz is! A terménygazdálkodás idején a teknőtől a sőtartóig számtalan háztartási eszköz készült belőle.

Populus alba fehér nyár. 25-30 méter magas, terebélyes koronájú fa. Kérge fehéres-zöldes, tavaszi levelei tojásalakúak, nyári levelei 3-7 karélyosak, fonákuk ragyogó fehér. Parádfüldön, a parkban álló fehér nyárfa 42 méter magas, törzskörmérete 630 cm.

Populus nigra fekete nyár. 25-30 méter magas, sötétszürke-fekete kérge durván repedezett. Zöld levelei rombusz alakúak. Fehér, vattázó termésével sok bosszúságot okoz. Hazánk legnagyobb fája volt a tiszaháti fekete nyár, magassága 40 méter, törzskörmérete 10,40 méter volt.

Diófák, faragással díszített bútorok alapanyaga

Juglans regia étkezési dió. 12-15 méter magas, terebélyes koronájú fa. Kérge szürke, páratlanul szárnyalt levelei illatosak. Termése közkedvelt, tápdús csemege. Az öreg diófa a régi udvarházak jelképes növénye.

Tölgyek. Az erdő fogalma elsősorban hozzájuk kötődik.

Sűrű, nehéz tömör fát adnak, mely faragásra igen alkalmas. Az ipar hordó és vasúti talpfa készítéséhez használta. A műhútoripar bútorokat, fal és mennyezetburkolatot, egyéb berendezéseket, székelkapukat, szobrokat, sirjeleket készített belőle.

Quercus robur kocsányos tölgy. 30-40 méter magas, szabálytalan koronájú fa. kérge durván repedezett. A levelek karélya lekerekített. Makktermései hosszú csomán laza fűrtökben állnak, vadtakarmány. Fája nehéz, fajsúlya ritkán elérheti az 1-et. Nevezetes fák: Győrzámolyban két, Rinyaszentkirályon egy kocsányos tölgy él, koruk 100 év, magasságuk 40 méter.

Juharok. Fajban gazdag, lágy- és keményfájú nemzetség. Keménységük miatt az alábbiak jöhetnek számításba:

Acer campestre mezei juhar. 10-15 méter magasra növe közepes terméti fa, barnás kérge közepesen repedezett, levele 3-5 karélyos. Fája puhább a gyergyánénál s mérete miatt a törzs átmérője a 40 cm-t is elérheti nagyobb dúcok készítésére is alkalmas.

Acer tataricum tatárjuhar. 5-10 méter magas nagy cserje vagy kis fa. Kérge sötétszürke-fekete, tojásdad alakú levelei gyengén karélyosak, ősszel élénkpirosra színeződnek. A törzs vastagsága esetleg levelezőlap méretű dúc előállítását engedi meg.

A gyertyán kemény és szívós szép fehér fája hagyományos szerszámmal anyag.

Carpinus betulus gyertyán. Magassága 15-20 méter, kérge sima, szürke. Levele kihégyezett tojásdad alakú, fűrészes szélű, makkoska termése vadtakarmány. A gyertyán igazi dúc alapanyag, bár keménysége miatt megmunkálása nehéz.

A vadkörte a fafaragók kedvenc fája, de nincs belőlük elegendő, mert lassú növekedés miatt sokára érik el a szobornak megfelelő méretet.

Pyrus piraster vadkörte. 12-15 méter magas, gyakran tövises fa. Levelei kerekdedek, fehér virágai áprilisban-májusban nyílnak, termése, a vadkörte külterjes gyümölcs és vadtakarmány. Maga a fa az étkezési körte anyja.

A puszpángok közül nálunk szinte csak az örökzöld puszpáng ismert. Jó nyírhatósága miatt a régi kastélykertek nélkülözhetetlen sövényanyaga volt.

Buxus sempervirens puszpáng. 3-6 méter magasra növe nagy cserje vagy kis fa. Levele kicsi, tojásalakú, örökzöld. Értékes télálló dísznövény. A fametszés számára szinte a legjobb fafélése, sűrű tömör fája aprólékos megmunkálást tesz lehetővé. Ám igen lassan nő és hosszú évek kellene a törzs méretének eléréséhez.

Pesti László

POPULUS ALBA L.

Fery Antal fametszetei. X2

ELHUNYT A PETZ-HÁZASPÁR

Júniusban kaptuk a hírt, hogy az ausztriai Linz-ben elhunyt Alma Petz neves gyűjtő és grafikus. Néhány nappal követte férjét, aki súlyos urológiai műtéten esett át és halt meg, az Erzsébet-apácák helybeli kórházában.

Hommage á

V. van GOGH

Exlibris

Dr. SOÓS JMRE

Alma Petz tusrajza. P7

A Petz házaspár személyében országunk és a kisgrafika lelkes barátait veszítette el. Évtizedeken át heteket töltött hazánkban, bejárva az ország legszebb tájait. Szoros barátságot tartottak fenn gyűjtőinkkel és számos grafikusművésszel. Willi, a férj támogatója, tanácsadója volt Alma törekvéseinek. A 84 éves korában elhunyt nyugdíjas tanárnő jóízű gyűjtő volt, aki 300-nál több, saját nevére készült lapját cserélte. Az alkotók között számos magyar grafikus szerepelt, de emellett Japántól Spanyolországig terjedt mecénási kapcsolata. Maga is készített kisgrafikát, ilyen alkotásai száznál többet tesznek ki.

Mfils (dr. Otakar Marik)
fametszete, X2

Vértel József
rézkarca, C2

A házaspár elhalálozási időpontjáról tájékoztatás nem érkezett. Az osztrák gyűjtők folyóirata is csupán a szomorú hírt jelentette meg az informátor Peter Rath közlése alapján. Ez utóbbi gyűjtő a linzi kongresszuson ismerkedett meg az elhunyt művésznővel.

Mindazok, akik ismerték őket, kegyelettel őrzik a baráti Petz-házaspár emlékét.

Szerk.

PLÁGIUM!

Kellemetlen meglepetés érte nemrég a Hortobágyon néhai grafikusművésznünk, *Várkonyi Károly* fiát, amikor a Pusztai központjába ellátogatott. A híres csárda mellett ugyanis grafikákat árultak. A közszemlére kitett „árucikkek” között örömmel fedezte fel édesapja egykori, jólsikerült linómetszetét, mely oldalnézeten egy álló pulit ábrázol.

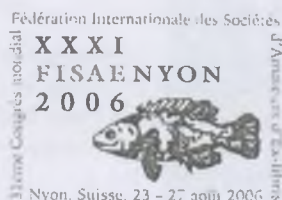
Közelebb lépve azonban az örömet jogos felháborodás váltotta fel. A grafikáról ugyanis eltűnt az alkotó szignója, valamint az *eb DINI* neve, és a mű keletkezésének dátuma: 1959. IX. 9. Helyükre a hamisító neve került, mely ekként olvasható: *Izsó László*.

Fentieket, mint az etikátlanság kirívó példáját, tanulságul közöljük. Bár a közmondás szerint a kutyából nem lesz szalonna, a szegény párából mint a szomorú példa mutatja „értő kezek” nyomán hamisítvány még lehetett.

Szerk.

Várkonyi Károly linómetszete. X3

Fédération Internationale des Sociétés
d'Amateurs de Peinture
XXXI
FISA ENYON
2006
Nyon, Suisse, 23 - 27 août 2006

HÍREK

Az Egyesült Államok elnökének legutóbbi budapesti látogatása idején felesége, *Laura Bush* meglátogatta a VIII. kerület egyik óvodáját. A kerület vezetősége az alkalom emlékére a magas vendégnek egy olajfestményt ajándékozott. A kép a kerületben található Keleti Pályaudvar épületét ábrázolja. Alkotója egyesületünk tagja: *Kerékgyártó László* festőművész. Gratulálunk!

Hetvenöt éves a Szegedi Szabadtéri Játékok alcímmel közöl terjedelmes cikket az *Új Ember* hetilap 2006. július 23. számában Marton Árpád tollából. A cikk természetesen foglalkozik az általunk is ismert grafikusokkal, művészekkel, akik szintén szerepet játszottak a játékok sikerre vitelében. Így többek között megemlíti a színvonalas írás *Buday György* grafikus vetített díszleteit, melyek világszínvonalat képviseltek abban a korban. Nem maradhat ki természetesen *Varga Mátyás* sem, „aki hat évtizeden át rajzolta a Fogadalmi templom rozettáját meghódító kulisszáit”.

A cikk mellett *Kopasz Márta* annakidején készült két plakátja is látható.

„Bámulatos, hogyan sikerült ilyen monumentalitást elérni csupán két színnel. Nem tudják, ki készítette? És hol lakik? dicsérte meg a Játékok 1937-es plakátját *Aba Novák Vilmos* egy vacsorán. Senki sem tudta... „Szerencse, hogy egytől egyig az én kertembe jártak festegetni” emlékezik vissza *Kopasz Márta*, a nagy idők tanúja, aki szerény nyugdíjból, megromlott látással éledegél a szegedi *Stefánia sétányon*. „'59-ben a plakát keleti oldalát vörösre terveztem... A Kelet felé néző haronás arca vad, mongol arc. A Plakát elárulja, hogy mi magyarok szívesebben nézünk Nyugat felé.” Vallja *Kopasz Márta*.

P-y

Fotó: *Palásthy*

Aszegedi csoport klubéletéből:

Május 3. és 7. között férje kíséretével Szegedre látogatott *Leila Lehtiranta* finn újságíró, hogy megismerkedjen az ottani képzőművészeti élettel, a kör munkájával és a város nevezetességeivel. A klubban rendezett baráti beszélgetésen *Leila* elmondta, hogy nyugdíjazása előtt a környezetvédelem, a háború és a gyermekek sorsának kérdéseiről írt a karjalai és helsinki lapokba. Gyakran, szinte évente jönnek férjével Magyarországra. Utazásukat megkönnyíti, hogy férje nyelvtanfolyamon megtanult magyarul, és a Duna tv adásain fejleszti tovább nyelvtudását. Az utóbbi években figyelme a

képzőművészet, főleg a kisgrafika felé fordult. (Cikkeivel a KIKK lapjában is többször találkozhattunk.) elismeréssel szolt Klubunk taglétszámáról, mert Karjalában kisebb működik, de Helsinkiben a taglétszám a 300-at is meghaladja. Hazájában nagy népszerűségnek örvend a számítógépes grafika, de a művészek minden technikában szívesen dolgoznak. Tagjainkat is megajándékozta néhány, a nevére szoló számítógépen készített ex librisrel. Tagjaink viszonzását örömmel vette, bár nem tekinti magát gyűjtőnek. Szegedi tartózkodásra gazdag programot állítottak össze: Varga Mátyás emlékháza, az alsóvárosi Mátyás templom, a szegedi Dóm, valamint a főiskola rajz tanszékén Papp György főiskolai tanár kiállításának megnyitója. Itt találkoztak Kass János művésszel is. László Anna és Tóth Rózsa a műtermekben is vendégül látták őket. Megcsodálták az árvízzel küzdő Szegedet. Dicsérték a város szépségét. Záróprogramként fogadta őket Kopasz Márta művésznő, a szegedi klub alapítója és örökös tagja. Hasznos és eredményes volt a baráti és nyelvrokonai, valamint a művészet-baráti találkozó Leila Lehtirantával és a magyar nyelven szoló férjével.

Zenei József

Marcali Kiss József festő és grafikusművész (1936-1999) születésének 70. évfordulója és *Marcali Kiss Melitta* festőművész születésének 40. évfordulója alkalmából közös jubileumi tárlatot rendeztek Keszthelyen, a Balatoni Múzeumban július 8-án. A kiállítás szept. 3.-ig volt látható.

Tavaszy Noémi grafikusművésznék „Az én Bartókom” címmel Zsámbékon volt kiállítása, melynek megnyitója július 22.-én volt.

Ürmös Péter grafikusművésznék és *A. Bak Péter* festőművésznék „Értékeink” címmel nyílt közös kiállítása 2006. szeptember 15-én Cinkotán. A meghívó a két művész rövid életrajzi adatait is közli.

EX LIBRIS KIÁLLÍTÁS HAJDÚDOROGON

A Kisgrafika Barátok Köre tagja, a Hajdúböszörményben élő *Csernát Gábor*, a lelkes exlibris-gyűjtő alig egy évtizede lépett a szenvedélyes gyűjtők sorába, de már jelentős gyűjteménnyel büszkélkedhet. Fáradságot nem kímélve keresi a kapcsolatokat, levelez külföldi partnerekkel és grafikusokkal, sőt, elsajátította a fa- és linóleummetszetek nyomtatásának a technikáját is: kimetszett dúcokról maga is tud ex librist nyomtatni kézi munkával. Cserekapcsolatai révén szép külföldi kisgrafikai kollekcióval is rendelkezik. Ez év tavaszán, hogy e nemes és rendkívül hasznos művészeti ismereteket is nyújtó hobbit népszerűsítse, gyűjteményének legszebb, legjellegzetesebb részéből kiállítást rendezett a *Hajdúdorogi Görög Katolikus Gimnázium Diákotthonának aulájában*.

A sikeres, komoly érdeklődést kiváltó eseményt a legnagyobb megyei napilap, a *HAJDÚ- BIHARI NAPLÓ Könyvjegyek a nagyvilágból* című cikkében méltatta, ami azt példázza, hogy mint jelentős kulturális eseményről, számolnak be a kiállításról. Ez még akkor is örömdetes, ha az első oldalon a tartalomjegyzék ismertetésekor a gyűjtő fényképe mellett így hívja fel rá az olvasók figyelmét: „Kisgrafikákat gyűjt a hajdúböszörményi Csernát Gábor, aki gyűjteménye egy darabjából kiállítást szervezett 7. old.” Az írás jól, szakszerűen foglalja össze az olvasók számára, amit manapság illik tudni a kisgrafikáról, mégis elég kevesen tudják. „Legkorábban a 15. században keletkeztek alkalmi lapok, ún. kisgrafikák. Első nagy művészei között tartjuk számon Dürer Albertet, de az újkorban maga Picasso is készített ilyet. Az alkalmi üdvözlés leggyakoribb formája volt e tenyérmű kis lap, amely valamilyen alkalomból köszönti, vagy értesíti a címzettet, illetve másik fajtája, az ex libris könyvbe helyezve tájékoztat annak tulajdonosáról. Mint azt Csernát Gábortól megtudtuk, manapság közkedvelt, hogy valaki exlibrist készített magának neves grafikusokkal, mivel a könyvjegy annyira személyes, hogy témájáról vagy feliratáról a tulajdonos is megismerhető.”

Kékesi László
linóleumszete, X3

Fery Antal
fémetszete, X2

Nemes célt is szolgált a tárlat, mert amint kiderült, a hajdúdorogi iskola közössége fogékony a művészetekre, hiszen *Monostory Viktória* vezetésével itt ikonfestő szakkör is működik. Dicséri a nyitott szellemet, hogy igyekeznek a tanulóknak bemutatni a különféle képzőművészeti műfajokat, azok technikai eljárásait, s így a sokszorosító grafika különféle ágait és eszközeit is. Ezt szolgálta Csernát Gábor tárlata is, amivel felhívta a legfiatalabb generációk figyelmét a művészeti ág szépségére, nevelő erejére. Magyar grafikusok, mint pl. a már klasszikus **Fery Antal**, vagy a debreceni **Szilágyi Imre** művei mellett híres külföldi mesterek alkotásai szerepeltek, többek között az idős spanyol fametsző szerzetes, **Oriol M. Divi**, vagy az olasz **Angelo Arrigoni** művei, és még sokan mások.

A helyi lap, a havonta megjelenő *HAJDÚDOROGI ÚJSÁG* márciusi száma is beszámolt az eseményről *Ex libris a könyvcímer avagy a könyvjegy* című terjedelmesebb írásában. Áttekintést nyújt az ex libris történetéről, fejlődéséről és arról is, hogy volt idő, amikor az ex libris a legnépszerűbb kisgrafikai műfajként virágzott. Olyan könyvillusztrátorok és mesterek tették még ismertebbé, mint Lucas Cranach, Hans Holbein és az ajtósi Albrecht Dürer. Idézzük a cikk egy részletét, amely a műfaj magyarországi elterjedéséről is ad tájékoztatást:

Olexa József lágyalap, C6

„Az ex libris leginkább a mélynyomatú rézmetszés technikája által lett népszerűvé, és kevesen tudják, hogy a XIX. század elején ilyen tevékenységgel a debreceni református kollégium diákjai híressé váltak el. Majd a szecesszió korában, a századelőn virágzott fel újra a műfaj, talán tudatosan is keresve a kisgrafika műfajának keretén belül a magyar önkifejezés lehetőségét...

Felvirradt a gyűjtők napja, s a múlt század harmincas éveiben élte reneszánszát. Még Debrecenben is saját lapot tudtak indítani”.

Kár, hogy a lap a későbbi fejlődést nem kíséri nyomon, s a mai helyzetet meg sem említi, hogy a 2. világháború előtti idők folytatásaként 1959-ben újraszerveződött a gyűjtés; új egyesület alakult *Kisgrafika Barátok Köre* néven, amely bizony ma is aktívan működik, és rendszeresen megjelenő *KISGRAFIKA* című folyóirata ebben az évben már 45-ik évfolyamában jár. Az egyesület taglétszáma az 1970-1980-as években országos szinten megközelítette a kétszáz főt, sőt, sok külföldi taggal is bővült. Ha nálunk Magyarországon csökkent is az ex libris népszerűsége, megalapozottan mondhatjuk, hogy Európában ma is virágkorát éli, nagyon sok

fiatal, új művésze dolgozik a műfajnak, sőt a klisé után új technikai eljárásokkal is bővül, mint a fototechnikai vagy a számítógépes módszerek.

Mindezekről függetlenül a Hajdúdorogi Újság M.V. monogrammal jegyzett cikkírója példaként mutatja be a tárlat szervezőjét és bizonyos nosztalgiával emlegeti a régebbi gyűjtő-mozgalmakat, amikor így fogalmaz: ”Egy ilyen derék magyar ember, név szerint Csernát Gábor hozta el a maga gyűjteményét nekünk Hajdúdorogra, hogy a kiállított anyagon elmerengjünk: vajon nem kellene minden olyat felkarolni művelni és a múlandóságtól megmenteni, ami a valamikori művelt olvasó embert a könyvhöz kötötte személyesen és kézzel fogható módon. Vajon a mi digitalizált világunknak nem lenne-e égetően szüksége újra valami olyasmire, ami személyes, egyedi és manuális (avagy kézzel készült)! Még mielőtt ez a mindössze néhány ezer éves kultúra elmerülne a virtuális valóság és a számítógépes szemfényvesztés lila ködében.”

Elgondolkodtató a kérdés, de talán bízhatunk abban, hogy a művészet, az emberi értelem kézzel készült művészi megnyilvánulásai maradandóak lesznek a jövőben is. Hiszen az eredeti módon, magas művészi szinten készült, bár csak tenyérnyi méretű ex librisok és egyéb kisgrafikák is remekművek, amelyek nemesítik esztétikai érzékünket, kielégíthetik gyűjtő-szenvedélyünket. Gratulálunk klubtársunknak, Csernát Gábornak a sikeres tárlathoz, kívánva még sok hasonló kezdeményezést és sok szép, új művet gyűjteménye számára.

Király Zoltán

Lapunknak ezzel a számával együtt kapják meg olvasóink a *KISGRAFIKA* 2001-2005 évfolyamainak tartalommutatóját. Az összeállítás érdeme dr. Lenkey Istváné, a tördelést Vincze László grafikus tagtársunk végezte. Ezúton is kifejezzük köszönetünket áldozatos munkájukért.

A *Mozart* év alkalmából szeretnénk minél több, a nagy zeneszerzőre emlékező grafikát közölni. Kérjük, aki ilyen lapról tud, vegye fel a kapcsolatot titkárunkkal.

5 évvel ezelőtt hunyt el a Debrecenben élő *Várkonyi Károly* grafikus, aki egyesületünknek is tagja volt. Az évforduló alkalmával Abaújszántó, mely községnek díszpolgára is volt, (ezenkívül Arezzonak volt a díszpolgára, érdekes módon Debrecennek viszont nem) nagyszabású kiállítással emlékezett meg a művészlől. A Helytörténeti Múzeumban grafikaiból és festményeiből rendeztek kiállítást, mely augusztus 15-én nyílt meg és szeptember 15-ig tart nyitva. A kiállítással egyidőben fiának, *Várkonyi Zsolt*nak mintegy 25 darab fotóit állították ki.

Várkonyi Zsolt további tervei között szerepel hogy jövő év elején Debrecenben a DOTE elméleti tömbjében édesapjának egy élettörténeti kiállítást készít. E nagy kiállításon várhatóan magántulajdonban lévő *Várkonyi* festmények is kiállításra kerülnek. Természetesen a grafikák sem fognak hiányozni. Várhatóan ez alkalomra készül el *Várkonyi Károly* grafikai, festői munkásságát korszakokonként bemutató könyv, gazdagon illusztrálva és alkotásjegyzékkel ellátva. Már most felhívjuk tagjaink figyelmét a kiadványra.

LAPSZEMLE

A L'EX-LIBRIS FRANÇAIS 239. számában *Germaine Meyer-Noirel* asszony 24 illusztráció kíséretében „szedi csokorba” a régi ex libriseken látható, címertartó sárkányfigurákat. Eddig azt hitték róluk, -- írja a szerző -- hogy alakjukat a meséből vették. Román paleontológusok szerint azonban élő állatok voltak és nagy részük volt a dinoszauruszok kipusztításában.

Egy másik cikkük *Maugard* nevű fiatal francia grafikusról szól. A képen is közölt 32 könyvjegye teljes eddigi életművét mutatja. A Dinan-ban élő művészről azt is közli a lap, hogy egy-egy rézmetszetű ex libris készítését 350 euróért vállalja. Könyvszemléjükben arról olvastunk, hogy *Mota Miranda* portugál szakíró újabb sorozatának 6. kötete látott napvilágot. Benne a magyar művészetet *Vincze László* képviseli. Mellékletként két tartalomjegyzéket is megkaptunk a lappéldánnyal. Az 1994-1997. évfolyam számaiban az alábbi művészeink egy-egy alkotását közölték: *Andruskó Károly*, *Molnár István*, *Németh Nándor*, *Petry Béla*, *Vén Zoltán*. A 2002-2005. évekről szóló jegyzék mindössze egy magyar nevet közöl a képek alkotói közül: *Takáts Mártonét*, akiről szívesen hallanánk bővebben is.

A BOEKMERK 20. számában közlik a hírt, hogy 2005. novemberében Antwerpen egyik krematóriumában búcsúztak *André Gastmans* mérnöktől, aki második hivatást is talált magának a kisgrafika művészi igényű művelésével. A Graphia egykori munkatársa 2004. szeptemberében Franciaországban tűnt el, feltehetően baleset áldozata lett.

A MITTEIL. UNGEN DER DEG 2006-2 számában *Peter Rath* tollából figyelemreméltó cikket közöl a Mozart-ábrázolásokról, melyek a nagy komponista születésének 250. évfordulója alkalmából láttak napvilágot. Az ismertetett kisgrafikák között nincs magyar alkotás.

Egy másik cikk *gróf Leiningen-Westerburg* (1856-1906) halálának 100. évfordulójáról emlékezik meg. A nálunk

kegyelettel említett nevű gróf fiatalon elbúcsúzott a katonai pályától, hogy egészen kedvtelésének szentelhesse életét. Címertani, családörténeti kutatásai nyomán jutott el az ex librisig. Számos cikket írt a könyvjegyről, főműve a német és osztrák ex libris történetét foglalja össze. Halálakor gyűjteménye 38.000 darabot tett ki, ez akkor a legnagyobb volt a kontinensen. A gyűjteményt napjainkban a nürnbergi Germanisches Nationalmuseum őrzi.

A hírek között olvastuk, hogy *Antoon Vermeulen* 75. születésnapja alkalmából holland nyelvű mappa jelent meg. A 12 fametszetet és opuszlistát tartalmazó kiadvány ára: 37 euró.

Vincze László linómetszete. X3

A csehországi KNIZNIJ ZNACKA 2/2006. száma gazdag kiállítási programot kínál az olvasóknak. A lapban 7 városuk 11 grafikai és ex libris kiállításukról jelent meg közlemény.

A SELCEXPRESS 64. számából tudja meg az olvasó, hogy az augusztusban Nyon városban megrendezendő FISAE kongresszusnak 283 jelentkezője van. Így „telt házra” számíthatnak, ugyanis a férőhelyek száma 300 látogató részvételét teszi lehetővé. A lap legszínesebb cikke *Hans Studer* zenei témájú ex libriseiről szól, 13 fametszetű kisgrafika képének közlésével.

Az EXLIBRIS ABOENSIS 55. számában egy finn művésznő méltatásán kívül még egy további cikkel szerepel *Leila Lehtiranta*. Ez utóbbi érdekel bennünket, mert *Kertes Kollmann Jenő*ről szól. *Palásthy Lajos* és *Klaus Rödel* írásait forrásként használva ismerteti a szerző a magyar grafikus életpályáját. Az egy oldal terjedelmű cikk érdeme, hogy az alkotótól 5 illusztrációt is közöl, közöttük az egyik beragasztott klisényomat, mely *Erich Kuiv* nevére készült.

A reprodukált lapok eredeti nagyságban láthatók, ezt jelzi a képaláírás szövegében szereplő 100%. Ex libris-aukciójukról szóló híradásukat két magyar illusztráció kíséri: az egyik *Torró Vilmos*, a másik *Kürthy György* alkotása.

A MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. 2006. évi augusztusi száma két magyar vonatkozású nekrológot is közöl. Az egyik a hazánkban is közkedvelt *Petz házaspár* elhunytát jelenti be. A másik, hosszabb közleményben *Heinrich R. Scheffer* búcsúzik az általa nagyrabecsült *Müller Árpádtól*, akinek tragikus hirtelenséggel történt eltávozásáról lapunk más helyén mi is megemlékezünk. A közleményt az elhunyt művésznak az a lapja illusztrálja, melyet egykor a méltatást író gyűjtő részére készített.

KÖNYVESPOLC

KIADVÁNYOK A MOHÁCSI SZŐLŐHEGYRŐL

A kisgrafika magyar tudósa, *dr. Semsey Andor* halálának 20. évfordulójára emlékfűzet jelent meg nemrég Mohácson. A Hegyibeszédeselek Baráti Társaságának ezt a 2. füzetét *dr. Lenkey István* szerkesztette. Tőle tudtuk meg, hogy az említett meccnás-társaság a város Szőlőhegyén lakó polgárok társulásából jött létre. Céljuk a tagság szellemi életének ápolása. Összejöveteleiken a főcél mellett a kulináris élvezeteket sem vetik el, amikor időnként egymást különleges étellel, itallal látják vendégül.

A kemény fedelű, 12 oldalas füzetben az első helyen olvasható az a búcsúbeszéd, melyet a szerkesztő Budapesten, a Farkasréti temetőben elmondott. A szónok ez alkalommal az elhunyt „önmagát szétesztő” életét méltatta. A kisgrafika nagy barátjától a KIBK nevében *König Róbert* búcsúzott. Szavainak közlése után a füzetben néhány olyan kisgrafika képe látható, melyet hazai és külföldi művészek készítettek az elhunyt emlékére.

Utoljára említjük, bár igen találónak tartjuk a kis kiadvány latin nyelvű címét: ABIIT, NON OBIIT. A veretes szavak nyelvünkön azt jelentik, hogy bár a felejtethetetlen Semsey Bandi eltávozott közülünk, emléke, munkásságának eredményei napjainkban velünk élnek.

Az előzőekben olvasható szöveg kézirata még el sem jutott a nyomda közelébe, amikor Mohácsról újabb küldemény érkezett; ezúttal a sorozat 3. füzete. Az előbbivel azonos formátumú, 16 oldalas kiadvány az 5 VERS ÉS RAJZ címet viseli. A Miskolcon élő *Fecske Csaba* és a mohácsi *Szabó László István* műveit tartalmazza. *Fecske* verseiről *Rónaky Edit* közöl egy oldalnyi ismertetést. Ebből megtudja az olvasó, hogy költőjük hagyományos és modern stílusú irodalmi életművében a gyermekversektől a tagolatlan hosszúversekig gazdag termést mondhat magáénak.

Szabó László Istvánt „a vonalak poétájának” nevezi ismertetőjében *Imolay Lenkey István*. Gyönyörűséges rajzai ugyanis méltó társai a verseknek. Az egykori *Kolbe Mihály*-növendék egyszerű eszközöket használ: ceruzát és tust. Ez utóbbit a lavírozás technikájával olyan mesteri módon alkalmazza, hogy rajzai szinte megszínesednek. Grafikai humánus tartalommal töltöttek és a szépséget sugározzák.

Gratulálunk a két kitűnő kiadványhoz és a „Beszédesektől” további hasonló bölcsességeket várunk!

Soós Imre

Leila Lehtiranta: KIS KÉPEK NAGY ALKOTÁSOK
(Tanulmánykötet Kaskipuro finn grafikusról.)

A hazánkat is gyakran felkereső finn szerző a svájci kongresszuson ajándékozta meg titkárunkat a keménykötésű, izléses kiállítású kiadvánnyal. A finn és angol szövegből megtudhatja az olvasó, hogy a művész 1930-ban született Helsinkiben. Az akadémia elvégzése után 3 évvel, 1956-ban már megrendezte első kiállítását. Ettől kezdve a biennálék sorában képviselte műveivel hazáját. Mintegy 40 múzeum és közgyűjtemény őrzi alkotásait. Számos kitüntetés tulajdonosa, 2006-ban tiszteletbeli doktori címet kapott.

A 124 oldalas kötetben 37 exlibrisének képét találjuk. Ezek az 1960. és 2003. közötti években készültek egy-egy gyűjtő számára. Méretük nem nagy, inkább miniatűrnek tekinthetők, ugyanis egyik méretük sem haladja meg a 10 centimétert. Témaválasztását az egyszerűsége törekvés jellemzi. Nem halmozza a képi elemeket, beéri egy-egy figura, virágcsokor szerepeltetésével. Szívesen komponál oly módon, hogy az ábrázolás ablakon kitekintve látható.

Az időrendben reprodukált hidegtű kisgrafikák mindegyikét oldalnyi szöveg kíséri. Ebben a lap keletkezésének körülményeit írja meg a szerző, szövegébe gyakran beleszöve annak a beszélgetésnek főbb megállapításait, melyet a lapok átnézése során az alkotóval folytatott.

A kötetben a lapok alkotójáról is találunk fényképeket, melyek a professzor derűs kedélyvilágát érzékeltetik. Így a könyv átnézésekor egy rokonszenves művészegéniséggel ismerkedhetünk meg. Angolul tudó olvasóink a szerző férje, *Juha* fordítása révén művészetéhez még közelebb kerülhetnek.

Soós Imre

Imets László fametszete, X2

PÁLYÁZAT

Az ankarai (Törökország) Hacettepe Egyetem és az Ankarai Exlibris Egyesület ex libris pályázatot hirdet

II. Nemzetközi Exlibris pályázat Ankara 2007

címmel. A pályázók legfeljebb 5 különböző munkával pályázhatnak, melyek 2004 és 2007 között készültek. Minden lapból 3 példányt kell beküldeni, melyek egyike a Hacettepe egyetem ex libris múzeumáé lesz, másik az ankarai egyesületé, a harmadik kiállítási célt szolgál. A grafikák technikája nincs megkötve. Hagyományos és új technikák egyaránt szóba jöhetnek. De xerox másolat, rajz vagy skicc nem lehet. A lapokon az ex libris szónak, vagy annak megfelelő más feliratnak szerepelni kell. Csak személyek vagy intézmények lehetnek a könyvjegy tulajdonosai. A lapoknak aláírtaknak kell lenni, a lap hátán a művész neve, a technika betűjele, a készítés éve, s ha szükséges, a lap tulajdonosának neve olvashatóan.

A kép nagysága nem lehet több 130x130 mm, a papír méret legfeljebb 210x210 mm. Csak fehér papír lehet.

Beküldési határidő: 2007. január 30.

Beküldési cím:

Ugur Mumcu Mah. 2. Cad. 117. Sok. No:18.

TR-06370 Batikent-Ankara, Törökország

Részletes információ kérhető az alábbi e-mail címen:

hpektas@hacettepe.edu.tr

A kiírás megtalálható még az alábbi honlapon:

www.aed.org.tr

Művészeink minél nagyobb számban vegyenek részt a nemzetközi pályázatokon.

HIBAJAVÍTÁS

A KISGRAFIKA ez évi 2006/2 számának címlapján sajnálatos módon az évfolyam 44.-nek van feltüntetve. Helyesen, természetesen 45. évfolyamról van szó. A tördelési hibáért elnézést kérünk.

SUMMARY

Lajos Palásthy: Report on the XXXI International Ex-Libris Congress (FISAE)

A detailed account is given of the exhibitions, events and other data based on the author's personal experiences concerning the congress

Imre Soós: Árpád Müller in memoriam

We remember the late graphic artist and painter. Earlier he had created a lot of fine engravings of bookplates and graphic pictures, while in his last years he was mostly engaged in painting. His present exhibition commemorates the artist through his paintings.

Zoltán Király: Homecoming. Exhibition of Tibor Moskál's works in Budafok

Tibor Moskál was born in Budafok, not far from Budapest, and he also lived there for a fairly long time. The graphical works displayed at the exhibition this May mainly represented his native town. Zoltán Király gives a biography of the artist including masters, exhibitions and achievements.

Zoltán Király: Hungarian artist in the biennial exhibition of Vilnius

From Hungary László Lázár Nagy was the only hungarian artist who submitted his bookplates to The International Biennial Exhibition of Ex-Libris organised in Lithuania. The author presents the prizewinners of the competition emphasising the merits of László Lázár Nagy.

László Pesti: The wood for woodcut and wood engraving

The prominent gardening specialist describes the species of trees useful for xylography and the attributes of different kinds of wood.

News, reviews, bookshelf

AUSZUG

Lajos Palásthy: Bericht über den XXXI. Internationalen Exlibris Kongress

Eine eingehende Beschreibung der Ausstellungen, Ereignisse, Wissenswerte des Kongresses, aufgrund der eigenen Erfahrungen des Autors.

Imre Soós: In memoriam Árpád Müller

Wir erinnern uns an den in der jüngsten Vergangenheit verstorbenen Graphiker und Maler. Früher hat er viele wunderschöne Kupferstiche, Exlibris und Graphik gemacht, in den letzten Jahren beschäftigte er sich lieber mit Malerei. Die jetzige Ausstellung wird sich mit eigenen Gemälden seiner Erinnerung gewidmet.

Zoltán Király: Ich bin heimgekommen. Die Ausstellung von Tibor Moskál in Budafok.

Der Graphiker Tibor Moskál ist in Budafok damals in der Umgebung von Budapest geboren und sehr lange dort gelebt. An der in Mai veranstalteten Ausstellung wurden hauptsächlich seine graphische Werke, die die Geburtsstadt präsentieren, für das Publikum zur Schau gestellt.

Zoltán Király beschreibt die Lebensgeschichte des Künstlers, von den Lehrmeister angefangen mit Aufzählung seiner Ausstellungen bis zu den heutigen Ergebnissen.

Zoltán Király: Ungarischer Künstler auf der Biennale in Vilnius

Auf die in Litvanien angekündigte Biennale hat nur László Lázár Nagy aus Ungarn Werke geschickt. Der Autor macht uns mit den Ergebnissen der Preisausschreibung bekannt, betonend die Verdienste von László Lázár Nagy.

László Pesti: Das Holz des Holzschnittes

Der prominente Gartenexperte zählt die für den Holzschnitt am besten geeignete Holzarten auf, macht uns mit den Eigenschaften, bzw Gesichtspunkten der Verwendbarkeit auf.

Nachrichten, Presseschau, Bücherregal.

RÉSUMÉ

Dans l'article premier *Lajos Palásthy* écrit sur ses impressions du XXXIème congrait connaît les événements, expositions y organisées.

Árpád Müller, artiste graveur célèbre vient de décéder, age de 45 ans. Avec ses ex libris il gagné plusieurs concours. Après telles créations, en nombre 57, il a quitté cette profession et s'occupait exclusivement de la peinture, pareillement avec succès.

L'article de *Zoltán Király* traite l'exposition de Tibor Moskál organisée récemment à Budafok, arrondissement de Budapest. L'artiste vit actuellement à Békéscsaba, loin de la capitale. Avec ses gravures Moskál a revenu chez soi, en effet il est né ici à Budafok.

Pareillement *Zoltán Király* écrit sur les gravures de László Lázár Nagy qui a uniquement participé au Biennale de Lituanie d'entre les artistes hongrois. L'article fait connaître le résultat du concours.

László Pesti spécialiste qualifié du jardinage fait connaître les races du bois employé à la création de la xylographie.

Rubriques ultérieurs: Nouvelles, Revue de presse, Bibliophilie.